

STORTINGET

Innst. 362 L

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 70 LS (2023–2024)

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i grenseloven og utlendingsloven mv. (interoperabilitet og visuminformasjonssystemet mv.)

Til Stortinget

Sammendrag

I denne innstillingen behandles lovdelen til Prop. 70 LS (2023–2024) Endringer i grenseloven og utlendingsloven mv. (interoperabilitet og visuminformasjonssystemet mv.). Forordningene foreslås gjennomført i grenseloven, utlendingsloven og SIS-loven ved inkorporasjon. Proposisjonen inneholder også forslag til endringer i utlendingsloven slik at VIS-forordningen med endringer gjøres til norsk lov, samt enkelte endringer i politiloven og utlendingsloven om opptak og bruk av biometriske opplysninger.

I Innst. 363 S (2023–2024) behandles Samtykke til godtakelse av forordningene (EU) 2019/817 og (EU) 2019/818 om interoperabilitet mellom EU-informasjonssystemer og forordning (EU) 2021/1134 om endringer i visuminformasjonssystemet m.fl. (videreutvikling av Schengen-regelverket).

I proposisjonen foreslås det endringer i flere lover for å gjennomføre to forordninger om interoperabilitet (driftskompatibilitet) mellom felleseuropeiske informasjonssystemer i norsk rett. Dette er forordning (EU) 2019/817 om opprettelse av en ramme for interoperabilitet mellom EU-informasjonssystemer for grenser og visum, og forordning (EU) 2019/818 om opprettelse av en ramme for interoperabilitet mellom EU-informa-

sjonssystemer for politisamarbeid og rettslig samarbeid, asyl og migrasjon. Forordningene er en videreutvikling av Schengen-regelverket.

Informasjonssystemene som inngår i interoperabilitetsløsningen er inn- og utreiseprogrammet (EES), visuminformasjonssystemet (VIS), det europeiske systemet for reiseinformasjon og fremreisetillatelse (ETIAS), Eurodac (EUs fingeravtryksdatabase for asylsøkere og irregulære migranter), Schengen informasjonssystem (SIS) og det europeiske strafferegistreringssystemet for tredjelandborgere (ECRIS-TCN). Norge er ikke tilknyttet ECRIS-TCN. Rettsaktene forutsetter også at det skal kunne søkes mot Europol-opplysninger og Interpol-databaser.

Interoperabilitetsforordningene foreslås gjennomført ved inkorporasjon i grenseloven.

Interoperabilitetsforordningene gjør endringer i en rekke andre forordninger som allerede er inkorporert i norsk rett. EES er gjennomført i grenseloven, SIS er gjennomført i SIS-loven og VIS, ETIAS og Eurodac er gjennomført i utlendingsloven. Forordningene (EU) 2021/1150 og (EU) 2021/1152, om interoperabilitet mellom ETIAS og øvrige EU-informasjonssystemer og Europol-opplysninger, består også av endringer i implementerte rettsakter. Det foreslås derfor også endringer i bestemmelsene i grenseloven, SIS-loven og utlendingsloven som gjennomfører disse forordningene i norsk rett.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ragnhild Male Hartviksen, Odd Harald Hovland og Hadia Tajik, fra Høyre, Ingunn Foss og Sveinung Stensland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Else Marie

Rødby, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen og lederen Helge André Njåstad, fra Sosialistisk Venstreparti, Andreas Sjalg Unneland, og fra Venstre, Ingvild Wetrhus Thorsvik, merker seg at det foreslås endringer i bestemmelsene i grenseloven, SIS-loven og utlendingsloven som gjennomfører de ovenfor nevnte forordningene i norsk rett.

Komiteen viser til at det i grenseloven også foreslås en ny forskriftshjemmel som innebærer at den valgfrie adgangen i interoperabilitetsforordningene til å gi politiet mulighet til å søke i det felles identitetsregisteret for identifikasjonsformål, kan gjennomføres i forskrift.

Komiteen merker seg at det foreslås en ny hjemmel i politiloven for opptak av biometriske opplysninger i forbindelse med naturkatastrofer, ulykker og terrorhandlinger, for bruk til søk mot det felles identitetsregisteret og politiets foto- og fingeravtrykkregister. Komiteen merker seg videre at det også foreslås enkelte endringer i reglene i utlendingsloven om opptak og bruk av biometriske opplysninger.

Komiteen registrerer at det også foreslås å endre utlendingsloven § 102 om visuminformasjonssystemet VIS og å oppheve §§ 102 a til f, slik at VIS-forordningen (EF) nr. 767/2008 med endringer gjøres til norsk lov, og at nærmere regulering foretas i forskrift. Komiteen merker seg at det videre foreslås å inkorporere endringsforordningene (EU) 2021/1133 og (EU) 2021/1134, som blant annet innebærer at VIS utvides til også å omfatte opplysninger om søknader om visum for langvarig opphold og oppholdstillatelser, og at VIS knyttes til andre EU-informasjonssystemer for grensekontroll, sikkerhet og migrasjon gjennom interoperabilitetsløsningene.

Komiteen tar til etterretning at i tillegg til endringene i utlendingsloven § 102, innebærer de nevnte endringsforordningene fra 2021 at det er behov for endringer i flere bestemmelser i utlendingsloven, grenseloven og SIS-loven som gjennomfører ulike forordninger i norsk rett.

Komiteen merker seg også at det foreslås endringer i utlendingsloven § 100 b som følger opp en høring fra 2019, hvor det etter gjeldende regelverk kan opptas ansiktsfoto og fingeravtrykk i utlendingskontrollen, og foretas sammenligningssøk med biometriske opplysninger registrert i oppholdskort eller grenseboerbevis mv. Komiteen merker seg at forslaget innebærer at det også skal kunne foretas søk med biometriske opplysninger mot oppføringer i utlendingsregisteret i slike situasjoner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener dette er en naturlig utvikling av Schengen-regelverket, som vil gi bedre samarbeid og interaksjon mellom forskjellige lands

systemer. Disse medlemmer støtter regjeringens forslag om å implementere forslagene i grenseloven.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i grenseloven og utlendingsloven mv. (interoperabilitet og visuminformasjonssystemet mv.)

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 12 nytt sjette ledd lyde:

I forbindelse med en naturkatastrofe, en ulykke eller et terrorangrep kan politiet oppta biometriske opplysninger i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk fra ukjente personer ute av stand til å legitimere seg og fra uidentifiserte menneskelige levninger. Opplysningene kan bare brukes til å fastslå vedkommendes identitet med søk som angitt i artikkel 20 nr. 4 i forordning (EU) 2019/817 og i artikkel 20 nr. 4 i forordning (EU) 2019/818, jf. grenseloven § 8 første ledd nr. 4 og 5, og til søk i foto- og fingeravtrykkregisteret, jf. politiregisterloven § 13 første ledd første punktum. Opplysningene skal slettes straks søket er gjennomført.

II

I lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS) skal § 1 lyde:

§ 1 *Gjennomføring av forordninger om Schengen informasjonssystem (SIS)*

Følgende forordninger gjelder som lov:

1. *Forordning (EU) 2018/1862 om opprettelse, drift og bruk av Schengen-informasjonssystem (SIS) innenfor politisamarbeid og strafferettslig samarbeid (politisamarbeidsforordningen), som endret ved forordning (EU) 2019/818, forordning (EU) 2021/1133 og forordning (EU) 2021/1150*
2. *Forordning (EU) 2018/1861 om opprettelse, drift og bruk av Schengen-informasjonssystem (SIS) på området inn- og utreisekontroll (grensekontrollforordningen), som endret ved forordning (EU) 2019/817, forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152*
3. *Forordning (EU) 2018/1860 om bruk av Schengen-informasjonssystem i forbindelse med retur av tredjestatsborgere med ulovlig opphold (returforordningen), som endret ved forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152.*

III

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 100 første ledd bokstav a skal lyde:

- a. ikke kan dokumentere sin *identitet*, som det er grunn til å mistenke for å oppgi uriktig identitet, eller som ikke medvirker til å klarlegge sin identitet, jf. §§ 21 og 83,

§ 100 femte ledd nytt annet punktum skal lyde:

Biometrisk personinformasjon opptatt i medhold av første ledd kan også brukes til behandling etter forordning (EU) 2017/2226 artikkel 26, 27 og 35, jf. grenseloven § 8 første ledd nr. 2.

§ 100 b overskriften og første til tredje ledd skal lyde:

§ 100 b *Innhenting av biometrisk personinformasjon til kontroll mot utlendingsregisteret og mot standardiserte oppholdskort mv.*

I forbindelse med kontroll etter § 21 eller grenseloven § 15, eller i forbindelse med behandlingen av en sak etter utlendingsloven, kan politiet, Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda, Utenriksdepartementet, utenriksstasjon eller andre med kontrollmyndighet etter § 22 eller grenseloven innhente biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk til kontroll mot utlendingsregisteret eller mot fremlagt oppholdskort eller annet kort med registrert biometrisk personinformasjon etter § 100 a første og annet ledd. Utlendingen har plikt til å medvirke til opptak av slik biometrisk personinformasjon.

Bestemmelsen i § 100 sjette ledd om opptak av fingeravtrykk og ansiktsfoto med tvang gjelder tilsvarende.

Biometrisk personinformasjon innhentet i henhold til første ledd skal slettes så snart som mulig etter at utlendingens identitet er verifisert mot utlendingsregisteret, oppholdskortet eller kort med registrert biometrisk personinformasjon etter § 100 a annet ledd.

§ 101 første ledd første punktum skal lyde:

Forordning (EU) nr. 603/2013 (Eurodac II-forordningen), som endret ved forordning (EU) 2021/1133, jf. artikkel 4 i Norges tilknytningsavtale til Dublin-samarbeidet og artikkel 1 i tilleggsprotokoll om tilgang til Eurodac med henblikk på rettsåndhevelse, gjelder som lov, med unntak av henvisningen til Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter i forordningen artikkel 3 nr. 5.

§ 102 skal lyde:

§ 102 *Visuminformasjonssystemet VIS*

Forordning (EU) nr. 767/2008 om visuminformasjonssystemet VIS (VIS-forordningen), som endret ved forordning (EF) nr. 810/2009, forordning (EU) nr. 610/2013, forordning (EU) 2017/2226, forordning (EU) 2019/817,

forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152, gjelder som lov. VIS-forordningen regulerer blant annet registrering, lagring og deling av opplysninger mellom statene i Schengen-samarbeidet om visum og oppholdstillatelser.

Kongen kan gi forskrift om behandling av opplysninger i VIS, herunder om registrering, overføring av opplysninger, lagring, søk, innsyn, endring, sletting, tilgang og behandlingsansvar, samt om opptak av biometrisk personinformasjon.

§§ 102 a til 102 f oppheves.

IV

I lov 20. april 2018 nr. 8 om grensetilsyn og grensekontroll av personer gjøres følgende endringer:

§ 8 første ledd skal lyde:

Følgende rettsakter gjelder som lov:

1. Forordning (EU) 2016/399 om bevegelsen av personer over grenser (grenseforordningen), som endret ved forordning (EU) 2017/2225, forordning (EU) 2017/458, forordning (EU) 2018/1240, forordning (EU) 2019/817 og forordning (EU) 2021/1134
2. Forordning (EU) 2017/2226 om etableringen av inn- og utreisesystemet (EES-forordningen), som endret ved forordning (EU) 2018/1240, forordning (EU) 2019/817, forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152
3. Rådskonferansen 2004/82/EF om transportselskapers plikt til å fremsende opplysninger om passasjerer (API-direktivet)
4. Forordning (EU) 2019/817 om opprettelse av en ramme for interoperabilitet mellom EU-informasjonssystemer for grenser og visum, som endret ved forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152
5. Forordning (EU) 2019/818 om opprettelse av en ramme for interoperabilitet mellom EU-informasjonssystemer for politisamarbeid og rettslig samarbeid, asyl og migrasjon, som endret ved forordning (EU) 2021/1133 og forordning (EU) 2021/1150.

§ 25 nr. 11, 12 og nytt 13 skal lyde:

11. bruk av teknisk overvåkingsutstyr, jf. § 23,
12. gjennomføringen av rettsakter som nevnt i § 8 første ledd, blant annet om behandling av opplysninger,
13. gjennomføringen av forordning (EU) 2019/817 artikkel 20 og forordning (EU) 2019/818 artikkel 20.

V

I lov 29. april 2022 nr. 26 om endringer i grenseloven, utlendingsloven og politiregisterloven (etablering av systemer for inn- og utreise, fremreise og passasjerlisteopplysninger mv.) skal utlendingsloven ny § 9 a i del I lyde:

§ 9 a Fremreisetillatelse

Forordning (EU) 2018/1240 om etableringen av fremreisesystemet (ETIAS-forordningen), som endret ved forordning (EU) 2019/817, forordning (EU) 2021/1134 og forordning (EU) 2021/1152, gjelder som lov.

Kongen kan gi forskrift om gjennomføringen av forordningen, blant annet om saksbehandlingen for søknader om fremreisetillatelse og hvem som er klageinstans.

VI

I lov 20. desember 2023 nr. 110 om endringer i konflikt-rådsloven, straffeloven og straffeprosessloven mv. (strafferettslige reaksjoner for ungdom og varetekt med elektronisk kontroll) oppheves endringen i utlendingsloven § 100 b annet ledd i del XI nr. 11.

VII

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til ulik tid.
2. Del VI trer i kraft straks.
3. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Oslo, i justiskomiteen, den 28. mai 2024

Helge André Njåstad

leder

Odd Harald Hovland

ordfører